

TURAN DURSUN'UN "DİN BU" ADLI KİTABI'NIN GENEL BİR TENKİDİ

Yrd. Doç.Dr. Veysel Güllüce*

Tarih boyunca, Allah'ın peygamberler vasıtasıyla bildirdiği dine inanların yanında, o dîni inkâr edenler de olmuştur. İnkârcıların inkâr sebepleri bir olmadığı gibi, dine karşı takındıkları tavır da bir değildir. İnkârcıların büyük çoğunluğu dini kabul etmemiş, fakat dinsizliği de kendisine dava edinmemiştir. Böylelerinin dünyadaki temel hedefi, istedikleri gibi, nefislerinin arzuladığı şekilde yaşamaktır. Bu yüzden değil ölüm ve ölüm sonrası hakkında düşünmek, ölümü hatırlamak dahi istemezler. Hatta böyle şeyleri düşünmemek için, çoğu zaman oyun-eğlence, içki ve kumar gibi oyalayıcı şeylerle meşgul olmayı tercih ederler. Bir kısım inkârcılar ise bunların aksine, dinsizliği kendilerine dava edinmişler, dinle ve dindârlarla mücadele etmişlerdir. İşte Turan Dursun¹ da bu gruptandır.

Dursun, "Din Bu" adlı kitabıyla İslâm'a ve Kur'ân'a vargücüyü hücum etmiş, her ne kadar İslâm'a zarar veremese de -ki asla zarar veremez² İslâmiyet hakkında fazla bir şey bilmeyen ve imânları taklitden tahkik merhalesine geçmemiş olan pek çok kimsenin zihnini bulandırmış, bir kısmını şüpheye, bir

*) Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Tefsir Ana Bilim Dalı Öğr. Üyesi.

1) Turan Dursun, 1934'te Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Gümüştepe köyünde doğmuştur. Sonraları ailece, topraklarının bulunduğu Ağrı'nın Tutak ilçesine göçmüşlerdir. O bölgede ve Muş'un köylerinde imamlık yapan babası, oğlunu iyi bir müllüman olarak yetiştirmek için, yedi yaşında iken, o yörelerde Arapça okutan hocaların yanına verir. Dursun, bu hocalardan Arapça'yı öğrenip icazet alır. Sonraları çeşitli illerde ve İstanbul'daki medreselerde dersler verir. 1985'de Tekirdağ'da müftülüğe başlar. Bu arada ek iş olarak bir hamamda bilet keser..... Sivas müftülüğünden ayrılırken müftü vekilliğini kadın sekreterine bırakır... Devrim Ocakları'nın kurucuları arasında yer alır. Bu ve benzeri davranışlarından dolayı, bazı çevrelerce "aydın müftü" olarak takdim edilir. TRT'deki dini program yapıcılığı görevinden emekli olur. 4 Eylül 1990'da öldürülür. Eserleri: 1. İbn Haldun'un Mukaddimesi'nin tercümesi (Onur yay.), 2. Kulleteyn (Roman, Akyüz yay.), 3. Kur'ân Ansiklopedisi (14 cilt), 4. Kutsal Kitapların kaynakları, 5. Allah, 6. Kur'ân, 7. Dua, 8. Din Bu (3 cilt, Kaynak yay.)

2) Çünkü Kur'ân ve İslâm Allah'ın teminatı altındadır. Şu âyetler bu gerçeği ifade etmektedir: "Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Halbuki kâfirler istemesede Allah nûrunu mutlaka tamamlayacaktır" (Tevbe, 32); "Kur'ân'ı biz indirdik ve O'nu biz koruyoruz!" (Hicr, 9).

kısmını ise dalâlete düşürmüştür. Kitapları kısa zamanda defalarca basılmış ve bu zehir yurdun her köşesine yayılma imkânı bulmuştur.³

Aslında ortaya atılan bu şüphe ve iddialar yeni olmayıp, İslâmiyet'in ilk devrelerinden beri din düşmanları tarafından ortaya atılan şüphe ve iddiaların aynısı veya benzerleridir. Nitekim, şu âyette inkârcıların asırlar boyunca benzer bahanelere sığınarak inkâra saptıkları ifade edilmektedir: "*Bilgisizler dediler ki, Allah bizimle konuşsaydı veya bize bir âyet (mu'cize) getirseydi ya! Onlardan öncekiler de onların sözlerinin benzerlerini söylemişlerdi. Onların kalpleri birbirine benziyor. Biz yakînen inanan kimseler için âyetlerimizi açıkladık*" (Bakara, 118).

Bu şüphelerin pek çoğu Kur'an'ı Kerim'de zikredilmiş ve cevapları verilmiştir. İslâm âlimleri de asırlar boyunca, bu nev'i iddiâ ve bahanelere yazdıkları eserleriyle cevaplar vermişlerdir. Ancak, Dursun'un kitaplarının asıl zararlı ve tehlikeli yönü, İslâmî temel eserleri kaynak göstererek,⁴ meseleleri çarpıtıp, maksadına uygun tercüme yapıması, her türlü kaynaktan işine gelen malzemeyi toplayıp, bir araya getirmesi ve böylece iddiasında haklı olduğunu göstermeye çalışmasıdır. Böylece, herhangi bir kitabın bir yerinde dik-kati çekmeyen İslâm'a zaaf düşürmede kullanılacak bir malzeme, diğer benzerleriyle bir araya getirilerek desteklenmiş, okuyucuya büyük bir zaaf malzemesi ve şüpheye düşürecek materyal olarak sunulmuştur.

3) Yazdıklarının ne derece zararlı olduğunu, Dursun'un kitabına "*Gerçek Din Bu*" adlı eseriyle reddiye yazan S. Ateş şöyle ifade ediyor: "Bu kitapları okuyanların çoğu, Kur'an ve İslâm hakkında temelli bilgiye sahip olmadıkları için, cidden olumsuz yönde etkilenmektedirler. Bir gün, Samsun Tıp Fakültesinden bir profesör arkadaşım odama geldi. Yanında Turan Dursun'un birinci kitabı vardı. Okuduğu yerleri çizmiş, notlar almıştı. "İmanım sarsıldı" diyordu.

Kendisini kuşkuya düşüren konuları bir bir ele alarak tartışmaya başladık. Bir kaç seans oturup ikişer üçer saat konuştuk Sonunda "*Kur'an'ın Kerim'in Eurensele Mesajına Çağrı*" adlı kitabımı okumaya başladı ve bir gün telefonla bana teşekkür etti, "o adam artık bitti" dedi. Bir profesörün dahi böyle olumsuz etkilendiğini görünce, din hakkında hemen hiç bir bilgileri olmayan gençlerin ruhlarının daha fazla etkilenmekte olduklarını düşündüm. İşte, kendilerine acıdığım gençlerin ruhlarının ebedî ışığı kaybedip, ruhanî karanlıklara düşmelerini önlemek için neredeyse kapışılmakta olan bu iman düşmanı kitaplara cevap verme zorunluluğunu hissettim".

Çeşitli üniversitelerden elli öğrenci ise, S. Ateş'e bir mektup yazarak, bu kitabın meydana getirdiği tahribatı dile getirmiş, bu kitabın zararlarını durduracak, her bir satırını çürütecek bir kitap yazılmasını istirham etmişlerdir. (Süleyman Ateş, *Gerçek Din Bu*, I, 8-9).

GERÇEKLERİ NASIL SAPTIRIYOR?

Turan Dursun kitabında İslâm Dini'nin pek çok alanıyla ilgili şüpheler ortaya atmıştır.⁵ Biz bu şüphelerin her birine tafsilatlı olarak verilen cevapları, geçmişte ve günümüzde yazılmış geniş çaplı eserlere havale ederek, burada kitabın genel bir tenkidini yaparak, gerçeklerin nasıl saptırıldığı üzerinde duracağız. Ayrıca, insanları Kur'ân ve nübüvvet hakkında yanlışlığa götüren sebep ve yanlış bakış açıları üzerinde durmaya çalışacağız. Çünkü inkâr edilen şeylerin temelinde bu yanlış bakış açıları ve yanlış değerlendirmeler yatmaktadır.

1- Müteşâbih âyetleri, fitne talebiyle,⁶ ele alarak zâhirine hamleler. Me-

-
- 4) Kur'ân'ı Kerîm Meâlleri, Kütüb-i Sitte ve bazı şerhleri, meşhûr tefsirler, akaid kitapları, Fıkıh kitapları, Siyer ve İslâm Tarihi kitapları gibi seksen'i aşkın temel eser...
- 5) Dursun'un kitabında ele alarak İslâm'a hücum malzemesi olarak kullandığı meseleleri şöyle özetleyebiliriz:
- 1- Yüce Peygamberimizin nezih aile hayatı ve ümmehât-ı mü'mininden bazılarıyla evliliği,
 - 2- Kur'ân'ı Kerîm'in cem'i,
 - 3- İslâm'ın şiddet dîni olduğu iddiası,
 - 4- İslâm'da kadın haklarının olmadığı ve kadının hor görüldüğü iddiası,
 - 5- Şeytan âyetleri meselesi,
 - 6- Tıbb-i Nebevî'deki rukye gibi bazı meseleleri bilime aykırı saymak,*
 - 7- Kur'ân'ı Kerîm'de geçen, arş, mizân gibi müteşâbih şeyleri zâhirine hamlederek hafife almak,
 - 8- Kur'ân'ı Kerîm'deki yemin ve bedduaları hafife alıp, alay etmek,
 - 9- Müellefe-i kulüb'a verilenleri rüşvet olarak addetmek,
 - 10- Hz. İsa'ya indirilen sofa, Ayın ikiye ayrılması gibi mu'cizeleri akıl dışı saymak,
 - 11- İslâm'ın ırkçı bir din olduğu, sadece Araplar'ın dîni olduğu, Türkler'in yerildiği iddiaları,
 - 12- Nesh'i görüş değiştirme olarak sunması,
 - 13- Mi'raç hadisi,
 - 14- Kur'ân ve Sünnet'te çelişkiler olduğu iddiası,
 - 15- Kur'ân'da akıl ve bilime ters düşen şeyler olduğu iddiası,
 - 16- Mekrullâh,
 - 17- Recm,
 - 18- Mevzû hadislerin çokluğu iddiası,
 - 19- Kölelik müessesesi,
 - 20- Sihir,
 - 21- Kur'ân'da insanın yok sayıldığı iddiası ve bu başlıkların şumulundeki pek çok yan başlıklar.
- 6) Âl-i İmran, 7. âyette bu mevzûda şöyle buyrulur: "Sana Kitab'ı indiren O'dur. O'nun bazı âyetleri muhkemdir ki, bunlar Kitab'ın esasıdır (ümmu'l-Kitab), Diğerleri de müteşâbihtir. Kalblerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onu te'vil etmek için ondaki müteşâbih âyetlerin peşine düşerler.....".

sela, Arş, Mîzân, istivâ gibi kavramları dünyevî misâlleri gibi gösterip hafife alır. Halbuki, bu ifadeler sırf anlaşılacak maksadıyla, 'Allah'ın insanların anlayış seviyesine hitab etmesi" manasını ifade eden "tenezzülât-ı ilâhiyye" nev'inden kullanılmış ifadelerdir.

2-Mecâzî ifadeleri hakiki mana olarak gösterir. Mesela, "semâ gıcırdadı, gıcırdaması da hakkıdır"⁷ hadîsindeki (**طط** : gıcırdadı)'yı hakiki manasında ele alıp "gök deve gibi inledi" şeklinde tercüme edip alay eder.⁸ Halbuki hadîsteki bu kelime, göğün meleklerle tıklım tıklım dolu olduğunu, sayılarının çok olduğunu ifade etmek içindir. Allah'ın azametini zihinlerde canlandırmak için bu ifade tercih edilmiştir. Ortada bir ses olmasa da böyle bir ifade kullanılabilir.⁹ Hadîsin devamında bu mana açık olduğu gibi, başka hadîslerde de bu fiil aşırı kalabalıktan meydana gelen sesi ifade etmek için kullanılmıştır. Mesela, kıyamet gününde cennet kapısı önünde meydana gelecek kalabalık hakkında şöyle buyurulmuştur:

"Cennet kapısı önünde kalabalıktan dolayı bir sesin (gıcırdama: **طط** 'nın meydana geleceği bir gün mutlaka gelecektir."¹⁰

3- Müşkil âyetleri¹¹ aralarında hakiki bir teâruz varmış gibi göstermek: Mesela, "Benim katımda söz değiştirilmez (tebdil edilmez)" (Kaf, 29) âyetini, "Allah dilediğini siler (mahv eder) dilediğini sabit kılar" (Ra'd, 39) âyetine zıt olarak takdim eder. Halbuki, birinci âyette, kıyametin vukûundan sonra cennet ve cehennemlikler hakkında verilen hükmün değişmeyeceği, Allah'ın va'dettiği şeyin mutlaka yerine geleceği, herkesin layık olduğu yere gireceği ifade edilirken, ikinci âyette, kıyametten önce Allah'ın kainattaki tasarrufatı anlatılmakta, Allah'ın dilediği şeyi yapacağı, iradesini gerçekleştirmede kimsenin O'na engel olamayacağı ifade edilmektedir. Do-

7) Tirmizi, Zühd, 9; İbn Mace, Zühd, 19 İbn Hanbel, V, 173.

8) Bkz. Turan Dursun, *Din Bu*, III, 146.

9) Bkz. İbnü'l-Esîr el-Cezerî, *en-Nihâye fi Garibi'l-Hadis*, thk., I, 54.

10) Bu hadis İbnü'l-Esîr tarafından, Utbe b. Gazvan'a nisbet edilerek nakledilmiştir. Bkz., a.g.e., I, 54. (Meşhur hadis kaynaklarında bulamadım).

11) Tefsîr Usulü'nün bir meselesi olan Müşkilu'l-Kur'ân, ilk bakışta, sathî nazarlara bazı âyetlerin birbiriyle çelişir görünmesini ifade etmek için kullanılır. Ancak dikkatle bakılınca ortada bir müşkilin, çelişme veya teâruzun olmadığı derhal anlaşılır. Bazı âyetlerde bir meselenin çeşitli safhalarının ayrı ayrı dile getirilmesi, mevzuunun farklılığı, meselenin ayrı yönlerinin bulunması, hakîf ve mecâzî manaların kasdedilmesi işkal sebebi olmuştur. (Tafsilat için bkz. Suat Yıldırım, *Kur'ân-ı Kerim ve Kur'ân İlimlerine Giriş*, s. 114-115). Hakikatta Allah'ın kelâmında bir müşkilin, çelişkinin olmayacağı açıktır. Böyle bir şey ancak insanlara mahsustur. Nitekim şu âyet de bu gerçeği açık bir şekilde ifade etmektedir: "Kur'ân'ı düşünmüyorlar mı? Eğer O Allah'tan başkası tarafından indirilmiş olsaydı, onda birbirini tutmayan çok şey bulurlardı" (Nisa, 82).

layısıyla âyetler aynı mevzuyla alakalı değildir ki bir tenâkuz bulunsun.

Allah katında farklı günler olduğuna işaret eden, "*Melekler ve Ruh (Cibril) O'na miktarı elli bin sene olan bir gün içinde yükselirler*" (Mearic, 4) âyetini "Rabbin katında bir gün sizin saydıklarınızdan bin sene gibidir" (Hacc, 47) âyetine muhalif sayar. Aslında bu âyetlerde de kainattaki farklı zaman boyutlarına işaret edilmektedir. Kainatın farklı alanlarında farklı zamanların yaşandığına, gün kavramının izafi olduğuna işaret edilmektedir. Bu günkü ilim anlayışıyla paralellik arzeden bu durum, değil bir çelişki, aksine Kur'ân'ın ilmi bir mucizesidir.¹²

Yine bazı alimlerin, seyf âyeti 114 âyeti neshetmiştir sözüne dayanarak, bunun Kur'ân'da 114 çelişki bulunduğu manasına geldiğini söyler. Halbuki nesh,¹³ tetricî bir alıştırmadır. Bazı hükümlerin tetricî olarak değiştirilmesidir.¹⁴ Ayrıca Seyf âyetinin 114 âyeti neshettiği sadece bir iddiâdır. Pek çok âlime göre, Kur'ân'daki mensûh âyetlerin sayısı çok azdır.¹⁵ Hatta bazılarına göre, Kur'ân'da neshin olup olmadığı da tartışmalı bir meseledir.¹⁶

4- Geniş manalar ifade eden Esmâ-i Hüsnâ ve Sıfat-ı İlâhiyye'yi maksatlı tercümelemlerle tahrif edip, isimlerde ilhâda¹⁷ sapması: Mesela, el-Vedûd'a sevecen, el-Kahhâr'a zorba, el-Azîz'e ezici, er-Rabb'a efendi tanırım manalarını vermesi böyledir.

5-Maksadına uygun olarak yanlış tercümelemler yapması: Mesela, ğazve ve seriyeye'yi gece baskını, yağmalama olarak tercüme ediyor.

12) Zamanın izâfilîği ve bu mevzûnun Kur'ân'da ele alındığıyla alakalı olarak bkz. Muhammed Cemaluddin el-Fendî, *Allah ve'l-Keun*, el-Hay'etu'l-Misriyyeti'l-Amme, s. 399 vd.; Celal Kirca, *Kur'ân-ı Kerim ve Modern İlimler*, s. 151 vd.

13) Nesh, istilahta, şer'i bir hükmün şer'i bir delille kaldırılmasıdır (Muhammed Abdulazim ez-Zerkanî, *Menahilu'l-İrfan fi Ulumi'l-Kur'ân*, II, 72).

14) Bkz. Zerkanî, II, 94.

15) Zerkanî bu hususta 22 âyet sıralamıştır (bkz. Zerkanî, s. 152-165) ki, bu âyetler de dikkatle incelendiğinde bu sayının daha da aşağılara çekilmesi mümkündür. Nitekim, Dehlevî, Suyûtî ve İbnü'l-Arabî'nin mensûh âyetler olarak sıraladıkları 21 âyeti ele alarak, bunlardan sadece 5 tanesinin mensuh olduğunu ifade etmiştir (Bkz. Veliyyullah Ahmed b. Abdurrahim ed-Dehlevî, *el-Fevzü'l-Kebir fi Usuli't-Tefsir*, s. 54 vd.).

16) Kur'ânda neshin bulunmadığını söyleyenlerin başında Ebu Müslim el-İsfahânî (v. 322/934) zikredilmektedir (Bkz. İsmail Cerrahoğlu, *Tefsir Usulü*, s. 25). Bunun yanında başka alimler de Kur'ân'da neshin bulunmadığını söylemektedirler.

17) A'raf 180, âyette ifade edilen "Allah'ın isimlerinde ilhâd etmek", bu isimleri yalanlamak, başka varlıklar için ortak olarak kullanmak, değiştirmek manalarında tefsir edilmiştir (Bkz. Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed el-Maverdî, *en-Nüketu ve'l-Uyûn (Tefsiru'l-Maverdî)*, II, 282).

"Erkeklerin de kadınlara bir derece üstünlüğü vardır" (Bakara, 228) âyetindeki "leh" ve "aleyh" kelimelerini Türkçe'de kullandığı şekliyle ele alıp, "Erkeklerin kadınlar aleyhine dereceleri(üstünlükleri) vardır" şeklinde tercüme ediyor. Halbuki Arapça'da "leh" ve "aleyh" her zaman Türkçe'deki manada kullanılmaz. Ayrıca buradaki "derece" kelimesini de çoğul olarak "dereceler" şeklinde tercüme etmiştir.

Yine nesh edilmiş âyetler hakkında

لا يقول احدكم قد اخذت القران كله وما يدريه ما كله!
قد ذهب منه قران كثير ولكن ليقبل قد اخذت منه ماظهر

şeklinde *el-İtkan'* da geçen bu ibareyi¹⁸ şöyle tercüme ediyor. "Hiç biriniz Kur'ân'ın tümünü aldım (elimde tutuyorum) demesin. Bilmez ki, Kur'ân'ın çoğu yok olup gitmiştir. Ne kadar ortada varsa o kadarını elimde tutuyorum desin

yalnızca." Böylece , قران كثير ifadesini "Kur'ân'ın çoğu" olarak tercüme ediyor. Halbuki asıl mana "pek çok âyet" şeklindedir.

Yine bazı muâsır zâtlar tarafından arzın kürevî olduğuna delil olarak

gösterilen والارض بعد ذلك دحاها "Arzı da bundan sonra döşedi" (Naziat, 30) âyetine¹⁹ şöyle mana verir. "Yere ve onu dümdüz yayıp döşeyene and içerim ki," Ve şöyle yorum getirir: "Bu âyete göre dünya yuvarlak değil, serilen bir şeydir, dümdüz.." ²⁰

Kendi bozuk aklınca akla mana veriş i ise, hem güldürücü hem de düşündürücüdür. Allah'a akıl izafe edilmesini İslâm âlimlerinin kabul etmediğini ve aklın "ikal" kökünden olup bağlama, hapsetme manalarını ifade ettiğini söyledikten sonra şöyle der: "Âyetlerdeki akletmek, anlamak ve özellikle tanrısal konuları düşündürmektir. Bunun bilinen akılla ilgisi yoktur... Din için, İslâm için akıl değil îmân gereklidir..."

6. Âyetin siyak ve sibâkına bakmadan işine gelen kısmı alması: Mesela, âyetin sadece "... onları nerede bulursanız öldürün..." (Nisâ, 89) kısmını alıp, İslâm'ı şiddet dini olarak takdim eder.²¹ Âyetin siyak ve sibâkından hiç

18) Celâluddin Abdurrahman es-Suyûtî, *el-İtkân fî Ulûmi'l-Kur'ân*, II, 177-178 (İbare İbn Ömerden nakledilmiştir.)

19) Bu âyette "döşedi" şeklinde tercüme edilen "dehâ" kelimesi, deve kuşu yumurtası manasına gelen "dahv/dahy" kökünden geldiği için bazı muasır âlimler bu âyetin yeryüzünün sadece yuvarlak olduğuna değil, aynı zamanda deve kuşu yumurtası gibi e-lips şeklinde olduğuna da işaret ettiğini söylemişlerdir. (Bu mevzuda geniş îzâh için bkz. H. Basri Çantay, *Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm*, III, 1143.)

20) Dursun, I, 144.

21) Bkz. Dursun, I, 102.

bahsetmez. Halbuki bu âyetler, Resulullah ve müminlere hiyanet eden münâfıklar hakkında inmiştir. Ayrıca bu âyetin hemen ardından gelen âyette, bazı şartlar sıralanarak bu durumlarda onların öldürülmeyeceği şöyle ifade edilmiştir. "*Ancak kendileriyle aranızda anlaşma bulunan bir topluma sığınınlar yahut ne sizinle ne de kendi toplumlarıyla savaşmak (istemediklerin)den yürekleri sıkılarak size gelenler müstesna. Allah dileseydi onları başınıza bela ederdi de sizinle savaşırlandı. Artık onlar sizi bırakır da bir kenara çekilir de sizinle savaşmazlar ve size barış teklif ederlerse bu durumda Allah size, onların aleyhine bir yola girme hakkı vermemiştir*" (Nisa, 90). Bazen de daha da ileri giderek âyetlerin bazısını veya bir kısmını kabul, -fakat mânasını çarpıtarak- bazısını veya bir kısmını ise reddeder. Mesela, Hz. İbrahim'in yıldıza, aya ve güneşe bakıp, onların Rab olup olmamaları hakkında tefekkürde bulunduktan sonra, ardından bunların Rab olmayacağı, Rabbinin ancak gökleri ve yeri yaratan Allah olduğunu ifade etmesiyle alakalı kıssadan hareketle şu iddiada bulunur: "Demek ki, İbrahim de süresi ne olursa olsun yıldıza, aya ve güneşe tanrım demiştir. Sonradan vazgeçtiği ise, Kur'an'ın iddiasıdır, istediği sonuca ulaşmak için bu savda bulunması doğal."²²

Aslında kimin istediği sonuca ulaşmaya çalıştığı aşikâr değil mi? Bir başka yerde de İbrahim (a.s)'in hayâlî bir şahsiyet olabileceğini söyleyerek iyice tenâküz içine düşer.

7. Maksadına uygun yanlış tutarsız kıyaslarda bulunması: Mesela, "*Kadınlar sizin ekin yerinizdir...*" (Bakara, 223) âyetinden hareketle "insanın tarlası mülküdür. Bu âyette açıkça kadının bir mülk görüldüğünü ortaya koyuyor"²³ diyerek buradaki mecazî ifadeyi görmezlikten gelir. Bu mantığa göre erkekleri de kadınların mülkü sayması gerekirdi. Çünkü bir başka âyette de şöyle buyruluyor. "*Kadınlar sizin elbiseniz, siz de kadınların elbisesisiniz*" (Bakara, 187). Elbise insanın mülkü olduğuna göre, erkek de kadının mülkü demektir demeliydi. Böyleleri, işlerine gelmediği için, "*Erkekler kadın gibi değildir*" (Âl-i İmran, 36) âyetini hiç görmezler. Çünkü bu âyet, zâhiriyle erkeğin kadın gibi olmayacağını, dolayısıyla, kadının üstün olduğunu ifade etmektedir.

Yine, "Zikr'i (Kur'an) biz indirdik, O'nu biz koruruz" (Hicr, 9) âyetinden hareketle şöyle der: "Demek ki, bir kitabı indirmiş olması o kitabı korumasını da gerektiriyor. Kur'an Tevrat'ı da Tanrının indirdiğini açıkladığına göre, Tanrı'nın Tevrat'ı da koruması gerekir."²⁴ Bu mantığın yanlış olduğu açıktır. Çünkü

22) Dursun II, 28.

23) Dursun, III, 165.

24) Dursun, III, 138.

Cenâb-ı Hak, birinci cümleyi ikinciye şart kılmamıştır. Sadece, atfetmiştir. "Biz bir kitap indirirsek onu koruruz" veya "Biz indirdiğimiz her kitabı koruruz" gibi bir ifade de bulunsaydı, o zaman böyle bir sonuç çıkarmak doğru olurdu. Halbuki bu âyette, Kur'ân üzerinde durulmakta ve Kur'ân'a has bir özellikten (korunması) bahsedilmektedir.

8- Bazı müslümanların işledikleri hataları İslâmiyete mal etmesi: İslâm düşmanlarının çokça kullandıkları bu metodu, Dursun da sık sık kullanır. Günümüzde de benzer yolla bir müslümanın veya bir âlimin yaptığı hata ile bütün müslümanların ve İslâm'ın suçlanmasına dâir örneklere sıkça rastlamaktayız. Böyle bir yaklaşımın ne derece yanlış ve insafsızca olduğu açıktır. Çünkü bir müslümanın her yaptığı İslâmî olmayabileceği gibi, bir inkârcının yaptıklarında da İslâm'a uygun şeylere rastlamak mümkündür.

Şimdi de T. Dursun ve genelde pek çok insanı Kur'ân ve nübüvvet hakkında yanılgıya düşüren sebepler ve yanlış bakış açıları üzerinde duralım:

Bir kere, Allah hakkında şüphesi olan, Allah'ın varlığını kabul etmeyen bir insanın diğer îmân esaslarını kabul etmesi, peygamberimizin nübüvvetine inanması, Kur'ân'ın Allah kelâmı olduğunu kabul etmesi düşünülemez. İşte T. Dursun daha gençlik yıllarında, daha çok kainattaki şer problemine²⁵ takılarak, Allah'ın varlığı hakkında şüpheye düşmüş bir insandır.²⁶ Dolayısıyla Allah'ın varlığını kabul etmeyen birisinin İslâm'ın bütün esaslarına ve müesseselerine karşı menfi bir tavır takınacağı aşîkârdır. Çünkü böyle bir insanda hiç bir hayır kalmaz. Hiç bir fazileti tanımaz. Bir hıristiyan veya yahudi İslâm'a inanmasa da, son peygamberi kabul etmese de, diğer peygamberleri ve bazı faziletli işleri

25) Şer problemi hakkında bilgi için bkz. Lütfullah Cebeci, *Kur'ân'da Şer Problemi*.

26) Turan Dursun, "*Din Bu*" adlı kitabında inkâra sapmasının sebeğini şöyle anlatıyor: "Bende inanç devrimi neden oldu? Ya da neden inançsızlık oluştu? Doğubilime yönelmişim, çok büyük kütüphanelere gittim. O zaman ben İslâm'ın kökenini gördüm. Söylencelerde de okudum. Bir gün Sümer efsanesiyle karşılaştım. Sümerlerde bir Tufan Efsanesi . Baktım Tevrat'ta da var, Kur'ân'da da var. Bir efsane, bir Sümer efsanesi nasıl olur da Tevrat'ta, Kur'ân'da olabilir? M.Ö. 3 000 yılında kaleme alındığı sanılıyor. İslâm'dan hatta Tevat'tan çok önce. Peki bunlarda olan kutsal kitaplarda ne arıyor? Sonra Hammurabi yasalarının çoğu Tevrat'ta aynen yazılmış, ondan sonra Kur'ân'da yazılmış. Peki bu ne? Bunlar Allah sözüyse? Yani sarsılmalar benim öyle başladı".

Aslında T. Dursun'u şüpheye düşüren bu durum, Kur'ân'ın Allah kelâmı olduğunun ve bütün ilâhî dinlerin menşeinin bir olduğunun, hepsinin Allah tarafından gönderildiğinin en büyük delillerindendir. Kaynak bir olduğuna göre, bütün ilahi kitaplarda benzer şeylerden bahsedilmesi, aynı hakikatlere değinilmesi ve aynı kıssalardan bahsedilmesi kadar tabii bir şey olamaz. İnsanlar fizikî olarak tek kaynağa bağlı oldukları gibi, inanç bakımından da aynı kaynaktan içirilmişlerdir. İhtilaflar baş gösterdikçe de peygamberler vasıtasıyla düzeltme yoluna gidilmiştir (Bu mevzuda geniş bilgi için bkz. Sadık Kılıç "*Kur'ân'a Göre Fitri Safvet Dönemi ve Tevhid'in Yozlaşması*", Yeni Ümit, sayı: 13, s. 39 vd.; *Mitoloji Kitabı Mukaddes ve Kur'ân-ı Kerim*, s. 209 vd.

kabul edebilir. İslâmiyetten kopup ayrılan bir kimse ise, artık hiç bir dini ve peygamberi tanımaz. Eşfel-i safiline düşer. İşte T. Dursun, bu yüzden dinlere, bilhassa İslâm dinine karşı büyük bir kin besler. Dinlerin hiç bir faydası olmadığını, insanı felakete sürüklediğini iddia eder. Halbuki, en batıl bir dine tabi olmak bile, dar zamanlarda ve ihtiyaç anında, dayanılacak ve yardım dilenilecek bir noktaya sığınmak açısından, dinsiz yaşıtmaktan daha faydalıdır...

İnsanları Kur'ân karşısında hataya düşüren en önemli sebeplerden biri ise, Şeytanın tuzağına düşerek, Kur'ân'a tarafsız bir nazarla, bir insan sözüymüş gibi bakmaktır. Böyle bir nazara, Kur'ân'ın parlak ışıklarının gizli kalacağı ve ulvi meziyetlerinin perdeleneceği açıktır. Aslında Kur'ân'a böyle bir nazarla bakmak tarafsızlık değil, karşı tarafa taraftar olmaktır. Çünkü, tarafsızlık iki taraf ortasında olmayı gerektirir. Kur'ân'a insan sözüymüş gibi bakmak ise, karşı tarafı tutmak olur ki, bu da geçici bir dinsizliktir, bâtıla taraftar olmaktır.

Aslında Kur'ân'ı ne Allah kelâmı ne de beşer sözü saymayıp, ikisinin ortasında farzetmek de doğru değildir. Çünkü, Allah kelâmıyla insan sözü birbirinden nihâyet derecede uzaktır. Birbirine yakın sözler değildir ki ortada bırakılıp, o nazarla bakılsın, tedkik edilsin. Kime ait olduğunu bilmediğimiz bir insan sözü hakkında böyle düşünebiliriz, fakat Allah kelâmı hakkında böyle düşünemeyiz. O halde, doğru olan Kur'ân'ı Allah kelâmı olarak düşünmek ve o nazarla değerlendirmektir. Kur'ân'ın beşer sözü olduğunu iddia eden kimse, O'nun Allah kelâmı olduğuna dair bütün delilleri çürütebilirse o zaman Kur'ân beşer sözüdür diye iddia edebilir. Aksi halde susmalıdır.

Şeytanın tuzağına düşerek, Kur'ân'a beşer sözü olarak bakan bir kimsenin ise, Arş'tan yere indirdiği o Kur'ân'ı tekrar oraya yükseltebilmesi için, Kur'ân'ın Allah kelâmı olduğuna delâlet eden bütün delillerin kuvvetinde bir delile sahip olması gerekir ki, Kur'ân'a olan îmânı zedelenmesin, küfre düşme tehlikesi olmasın. Ne yazık ki, Kur'ân'a bu nazarla bakanların pek çoğu bu tehlikeden kurtulamamışlardır. Turan Dursun da bunlardan biridir.

Kur'ân'ı bir beşer sözü olarak görerek, Kur'ân'a o nazarla bakarak hataya düşenlerin misâlleri Kur'ân-ı Kerîm'de sık sık geçmektedir. Şu âyetleri bu hususta örnek olarak sıralayabiliriz: "*İnkâr edenler, bu (Kur'ân) ancak O'nun uydurduğu bir ifadedir, başkaları da ona yardım etmiştir dediler. Böylece onlar bir zulüm ve yalan ortaya attılar*", "*Yine dediler ki, Bunlar önceki milletlerin masallarıdır. Onları başkalarına yazdırmış, sabah akşam kendisine*

27) İnkârcı bu iddialarına karşılık Cenab-ı Hak, bir sonraki âyette, "*Deki, O'nu göklerde ve yerdeki gizlilikleri bilen Allah indirdi. o Ğafur ve Rahîm'dir*" (Furkan, 6) buyurarak, Kur'ân'ın ancak göklerde ve yerde, insanlara gizli kalan, onların bilmelerinin mümkün olmadığı, tüm gizlilikleri bilen Allah tarafından indirilebileceği ifade edilmiştir. Böylece Kur'ân'da bahsedilen konulara dikkat çekilerek, bunları ancak Allamu'l-Ğuyub olan Allah'ın bildirdiği şeyler olabileceği ifade edilmiştir. Kur'ân'da bildirilenlerin bu günkü ilimi gerçeklere ters düşmemesi de bu gerçeğin bir delilidir.

okunuyor"²⁷ (Furkan, 4,5). "Bu adam ancak Allah hakkında yalan uyduran bir kimsedir. Biz ona inanacak değiliz" (Mü'minûn, 38).

İnsanları Kur'ân hakkında yanılgıya düşüren sebeplerden biri de, "*Dedi ki, bu ancak bir beşer sözüdür*" (Müddessir, 25) âyetinde de ifade edildiği gibi, Kur'ân-ı Kerîm'de "tenezzülât-ı İlâhiyye" kabilinden olarak, insanların kendi aralarındaki konuşma tarzları ve üsluplarına uygun ifadelerin bulunmasındaki hikmeti idrâk edememektir.

Halbuki Kur'ân-ı Kerîm insanları irşâd etmek, onlara rehberlik etmek, dîni meseleleri öğretmek için gönderilmiş bir kitaptır. İnsanların konuşma tarzına uygun olmalı ki anlaşılın ve kendisinden istifade edilsin. Aksi halde Kur'ân anlaşılmaz, istifadeden hâlî bir kelâm olurdu.

Kur'ân'a sathî bir nazarla bakmak da gerçek büyüklüğünü görmeye engel olabilir. Çünkü, bir şeye çok uzak mesafeden bakılırsa en büyük bir şey en küçük bir şey gibi görülebilir. Koca bir yıldız bize uzak olduğu için mum ışığı gibi görülür. İşte Kur'ân'a sathî bir nazarla bakan kimse de ondaki üstünlükleri küçük görüp, büyüklüğünü hakkıyla idrak edemeyip hataya düşer.

Pek çok âyetlerde inkârcıların dilinden nakledildiği gibi, Kur'ân'ı "öncekilerin masalları" saymak,²⁸ "beşer sözüdür"²⁹ gibi iddialarda bulunmak, son derece insafsızca ortaya atılmış, hakikatten çok uzak iddialardır. Çünkü, Peygamberimizin çok dindâr ve muttakî bir insan olduğuna tarih şahittir. Böyle birisinin Allah'ı kendi keyfine göre konuşurması, kendini Allah yerine koyup konuşması asla düşünülemez. "*Allah'a yalan iftira eden veya kendisine bir şey vahyedilmediği halde, bana vahyolundu diyen kimseden daha zalim kim olabilir?!*" (En'âm 93) âyetinin ifade ettiği mana karşısında titrer. Düşmanlarının dahi üstün ahlâklı olduğunu itiraf ettikleri bütün güzel ahlâki en yüksek mertebede şahsında toplamış bir kimseye böyle bir iftirada bulunmak, onu esfel-i sâfilîne sukût etmiş, Allah'dan korkmaz bir iftiracı saymak olur ki, böyle bir iftiradan şeytan dahi tiksindir. Çünkü bu meselenin ortası yoktur. Kur'ân'a Allah kelâmıdır denmezse, o zaman Allah'tan korkmaz, Allah'ı tanımaz, sahtekâr, itikadsız birinin sözüdür demek lazım gelir. Mademki Kur'ân'ı bizlere tebliğ eden zat güzel ahlâklı, çok doğru ve emîn birisidir, o halde Kur'ân Allah kelâmıdır.

Ayrıca Allah'ı taklid etmek, O'nun yerine konuşmak, bir insan için asla mümkün değildir. Çünkü insan ancak kendisi gibi bir insanı taklid edebilir, bu şekilde geçici de olsa insanları aldatabilir. Ancak devamlı olarak aldatamaz.

28) Bkz. En'âm,25; Enfâl, 31; Nahl, 24; Mü'minûn, 38, Furkan, 5; Neml, 68; Ahkâf, 17; Kalem, 15; Mutaffifin, 13.

29) Bkz. Müddessir, 25.

Çünkü yapmacık, tekkellüflü hareket ve ifadeleri bir gün kendisini mutlaka ele verecektir. Sahtekârlığı eninde sonunda ortaya çıkacaktır.

Eğer taklid edilen kimse taklid edenden çok üstün durumda ise, mesela, câhil bir kimse büyük bir âlimi ilimde taklid etse veya bir çoban bir devlet başkanı tavrını takınsa, aldatmacası iyice âşikâr olur. Hiç kimseyi kandıramayacağı gibi herkese maskara olur, gülünç duruma düşer.

Dolayısıyla bir insanın -kim olursa olsun ve ne kadar zeki olursa olsun- Allah'ın taklidini yapması, O'nun gibi konuşması, O'nu kendi hevâsına göre konuşturması asla mümkün değildir. Böyle bir şeye kalkışan kimse derhal kendini ele verir. İnsanlar tarafından sahtekar olduğu hemen anlaşılır. İnsanları Peygamber Efendimiz'in gerçek değerini anlama hususunda yanılgıya düşüren sebeplerin başında ise, O'nun beşerî yönüne nazarları çevirip, peygamberlik yönünden gâfil olmak gelir. "Deki ben de sizin gibi bir beşerim, bana vah-yolunuyor ki...." (Kehf, 110; Fussilet, 6) âyetinin de ifade ettiği gibi, Peygamber efendimiz bir beşer olduğu gibi, aynı zamanda Allah'ın elçisidir. O'nun sadece beşerî yönüne, yani yeme-içme, evlenme, alış veriş yapma gibi davranışlarına bakıp, Allah'ın elçisi olduğuna delâlet eden yüksek ahlâkını, takvâsını, ubûdiyyetini vs. gözardı etmek, insanları inkâra sevkeden en önemli sebeplerdendir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de pek çok âyette bu duruma işâret edilerek, insanların bu sebeple inkâra saptıkları bildirilmiştir: "*İnsanlara hidâyet geldiğinde, onları îmân etmekten engelleyen şey ancak Allah bir beşeri mi peygamber olarak gönderdi, demeleri olmuştur*"; (İsrâ, 94) "*Bu, ancak sizin gibi bir beşerdir. Sizin yediğiniz şeylerden yiyor ve sizin içtiğiniz şeylerden içiyor. Eğer kendiniz gibi olan bir beşere itaat ederseniz, mutlaka hüsrana uğradınız demektir*" (Mü'minûn, 33) "*Dediler ki, bir beşer mi bize doğru yolu gösterecek?! Ve yüz çevirdiler, Allah'tan istiğna ettiler*" (Teğâbun, 6) gibi âyetler bunlardan bir kaçıdır.

Aslında insanlara yine kendi türlerinden olan bir insanın peygamber olarak gönderilmesi, peygamberin, hayatın her safhasında, her hususta insanlara örnek olması içindir. Eğer peygamberlerin her hali harikulâde, beşerüstü olsaydı ümmetlerine örnek olamazdılar.

Dolayısıyla T. Dursun gibi inkârcılar, Peygamberimizin sadece beşerî yönüne hasr-ı nazar etmeyip, O'nun yüce ahlâkına peygamberlik vazifesini ifâ ederken sergilemiş olduğu tam emniyet ve itmi'nânına îmân ve takvâsının fevkalâde kuvvetine, kulluğunun büyüklüğüne, davasındaki ciddiyetine... ve sayısız mu'cizelerine bakmalıdırlar. O zaman, nübüvvet güneşinin gönüllerde parıldamasıyla bütün şüphe bulutları ortadan kalkacak, kalblerde îmân filizleri yeşerecektir.

BİBLİYOGRAFYA

Ateş, Süleyman,

Gerçek Din Bu, Yeni Ufuklar Neşriyat, İst., tsz.

Cebeci, Lütfullah,

Kur'ân'da Şer Problemi, Akçağ Yayınları, Ankara, 1985.

Cerrahoğlu, İsmail,

Tefsir Usulü, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara, 1983.

el-Cevzî, Ebu's-seâdet İbnü'l-Esîr,

en-Nihâye fi Garîbi'l-Hadîs, nşr., Tahir Ahmed, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, tsz.

Çantay, H. Basri,

Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm..

ed-Dehlevî,

Veliyyullâh Ahmed b. Abdirrahîm, *el-Fevzü'l-Kebîr fî Usûli't-Tefsîr*, Farsça'dan Arapça'ya çev. Selmân el-Hüseyn en-Nedvî, 2. bsk., Dâru'l-Beşâiri'l-İslâmiyye, Beyrut, 1987.

Dursun, Turan,

Din Bu, Kaynak Yayınları, 10. bsk., İstanbul, 1992.

el-Fendî, Muhammed Cemâluddîn,

Allah ve'l-Kevn, el-Hey'etu'l-Mısıriyyeti'l-Amme, Mısır, 1987.

İbn Hanbel, Ahmed,

el-Müsned, *Daru'l-Fikr*, Beyrut, tsz. I-VI c.

İbn Mâce, Ebû Abdillah el-Kazvinî,

es-Sünen, 3. bsk., Beyrut, tsz.

Kılıç, Sadık,

"*Kur'ân'a Göre Fitri Safvet Dönemi ve Tevhid'in Yozlaşması*", Yeni Ümit, sayı: 13, (Eylül, 1993).

Mitoloji Kitab-ı Mukaddes ve Kur'ân-ı Kerîm, Nil Yay., İzmir,

1993.

Kırca,

Kur'ân-ı Kerîm ve Modern İlimler, 2. bsk., Marifet Yayınları, İstanbul, 1982.

el-Mâverdî, Ebu'l-Hasen

Ali b. Muhammed,

en-Nüketu ve'l-Uyun (Tefsiru'l-Mâverdî) Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1992.

es-Suyûtî, Celâluddîn Abdurrahman,

el-İtkân fî Ulûmi'l-Kur'ân, tlk. M. Edib el-Buğâ, Dâru İbn Kesir, Dimeşk, 1987.

et-Tirmizî, Ebû İsa Muhammed,

el-Câmiu's-Sahîh (es-Sünen), İst., tsz., I-X c.

Yıldırım, Suat,

Kur'ân-ı Kerim ve Kur'ân İlimlerine Giriş, Ensar Neşriyat, İst., 1983.

ez-Zerkanî, Muhammed Abdulazim,

Menâhilu'l-İrfân fî Ulûmi'l-Kur'ân, Dâru İhyâi'l-Kütübi'l-Arabiyye, Kahire, tsz.